

Asia: VN/1070/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi sukupuolen vahvistamisesta sekä siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Kommenttinne liittyen sukupuolen vahvistamisen edellytyksiin (1 §):

Yhdymme Seta ry, Setan nuorisotoimikunnan kommenttiin. Translapsia ja -nuoria ei tule jättää lain ulkopuolelle. Tämä olisi lapsen oikeuksien vastaista.

Lapsiasiavaltuutettu, Väestöliitto ry., Sateenkaariperheet ry., Lastensuojelun Keskusliitto ja Mannerheimin lastensuojeluliitto toteavat, että sukupuolen juridiseen vahvistamiseen liittyvän lainsäädännön tulee turvata lapsen oikeuksia ja tukea lapsen terveen identiteetin kasvua. Kaikessa lainsäädännössä tulee huomioida lapsen etu ja lain vaikutukset lapsiin. Sukupuolen vahvistamista koskeva lainsäädäntö ei voi olla tästä poikkeus. Yhteiskunnan arvot heijastuvat lainsäädäntöön. Sukupuolen juridiseen vahvistamiseen liittyvän lainsäädännön tulee turvata lapsen oikeuksia, tukea lapsen terveen identiteetin kasvua ja suojella lasta kasvuympäristön vihamieliseltä suhtautumiselta.

2. Kommenttinne liittyen hakemukseen ja sen käsittelyyn (2 §). Kommentteja pyydetään esimerkiksi siihen, onko sukupuolen vahvistamisen hakemusmenettely esitetyssä muodossaan toimiva ja tarkoituksenmukainen.

-

3. Kommenttinne liittyen sukupuolen vahvistamisen oikeusvaikutuksiin (3 §). Lausunnoissa pyydetään kiinnittämään erityistä huomiota sellaiseen lainsäädäntöön, jossa sukupuolelle annetaan merkitystä ja jota hallituksen esityksessä ei ole tunnustettu. Lisäksi huomiota pyydetään kiinnittämään säännöksen aiheuttamiin muutostarpeisiin lausunnonantajan toiminnassa/hallinnonalalla.

Ehdotetun lain on esimerkiksi arvioitu mahdollisesti edellyttävän muutoksia vankeus- ja tutkintavankeuslakien säännöksiin vankien sijoittamisesta sekä henkilöntarkastuksista ja päihitteettömyyden valvonnasta. Vastaavia säännöksiä on myös laissa poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta. Lain on myös arvioitu edellyttävän muutoksia eräisiin rikoslain säännöksiin.

-

4. Kommenttinne liittyen sukupuolen vahvistamisen oikeusvaikutuksiin ja vanhemmuuteen (4 §)

-

5. Kommenttinne liittyen vanhemmuutta kuvaavaan nimikkeen muuttamiseen (5 §). Erityistä huomiota pyydetään kiinnittämään sellaiseen lainsäädäntöön, jossa vanhemmuutta kuvaavaan nimikkeeseen liitetään oikeusvaikutuksia (vanhemmalle itselleen tai tämän lapselle) ja jota hallituksen esityksessä ei ole tunnistettu. Lausunnoissa pyydetään myös kiinnittämään huomiota niihin muutostarpeisiin, joita vanhemmuutta kuvaavan nimikkeen muuttaminen edellyttää esimerkiksi lausunnonantajan tietojärjestelmissä.

-

6. Kommenttinne liittyen ulkomaisen päätöksen tunnustamiseen (6 §):

-

7. Kommenttinne liittyen lain voimaantuloon ja sen soveltamisen porrastamiseen (8 §):

-

8. Kommenttinne liittyen esityksen pääasiallisiin vaikutuksiin, ml. selvitykseen joka on laadittu lapsivaikutusarvioinnin tueksi. Lausunnoissa pyydetään kiinnittämään huomiota vaikutuksiin, joita lausunnonantaja arvioi esityksestä aiheutuvan toiminnalleen/hallinnonalallaan. Huomiota pyydetään kiinnittämään myös tietojärjestelmiin kohdistuviin muutostarpeisiin sekä muihin tiedonhallintalain 5 §:n 3 momentin kannalta olennaisiin asioihin.

Yhdymme Lastensuojelun Keskusliiton kommenttiin: " Kuten Keskusliitto on jo aiemmin todennut, täysi-ikäisyysvaatimus juridisen sukupuolen vahvistamisen edellytyksenä on hämmentävä ratkaisu, sillä se ei ole sopusoinnussa asiassa teetetyt selvityksen (Sanna Koulu, Selvitys sukupuolen oikeudellista vahvistamista koskevan sääntelyn vaikutuksista lasten ja nuorten perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen), YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen tai perustuslain syrjimättömyyskiellon kanssa. Ratkaisua ei myöskään ole esityksessä lainkaan perusteltu.

Keskusliitto pitää ratkaisua olla käsittelemättä lasten ja nuorten mahdollisuutta sukupuolen juridiseen vahvistamiseen valitettavana ja lasten oikeuksien vastaisena ratkaisuna. Keskusliitto pitää niin ikään ongelmallisena, ettei esityksessä huomioida muunsukupuolisia, jotka eivät siis jatkossakaan saisi identiteettinsä mukaista sukupuolimerkintää minnekään.

Keskusliitto painottaa, että tehty ratkaisu vaikuttaa sukupuoliristiriidassa elävien nuorten hyvinvointiin ja asian viivyttely vain lisää niiden lasten ja nuorten määrää, joiden lapsuus- ja nuoruusvuosia asia tulee koskettamaan. Jatkovalmistelu asian suhteen tulisi aloittaa mahdollisimman nopeasti. Asiaan liittyen ei toistaiseksi ole kuultu suoraan trans- ja muunsukupuolisia lapsia ja nuoria sekä heidän perheitään. Jatkovalmistelussa heidän kattava kuulemisensa on olennaista.

Keskusliitto päättää lausuntonsa 15-vuotiaan muunsukupuolisen nuoren ajatukseen:

”Pahinta on se, että joudun kokemaan, että en ole yhteiskunnalle oikeasti olemassa. Saan tuntea, että olen pelkkä luonnonoikku, joka ei tarvitse tai ansaitse ihmisoikeuksia. En ymmärrä, ketä se satuttaa, jos minullakin on ihmisoikeudet, tai miksi ihmiset, joita asia ei koske, päättävät oikeuksistani.””

Yhdymme myös Amnesty International Suomen kommenttiin, erityisesti kohtaan: "Luonnoksen lapsivaikutusten arvioinnissa ei ole toistaiseksi kuultu suoraan trans- ja muunsukupuolisia lapsia ja nuoria sekä heidän perheitään. Amnesty edellyttää jatkovalmistelussa asianomaisten kattavaa

kuulemista. Lisäksi luonnoksen yhdenvertaisuusvaikutusten arvioinnissa tulisi arvioida tarkemmin

yhdenvertaisuusvaikutuksia risteävää marginalisointia kokevien transihmisten näkökulmista.

Erityistä

huomiota on kiinnitettävä transtaustaisten turvapaikanhakijoiden sekä vammaisten transihmisten

oikeuksien toteutumiseen sekä kuultava suoraan näihin ryhmiin kuuluvia henkilöitä ja heidän kanssaan

toimivia tahoja"

9. Muut kommentit liittyen hallituksen esitysluonnokseen:

-

Nenonen Christina
Lappeenranta Pride ry